

## **Підходи до оцінювання та форми оцінки**

Розглянемо систему оцінювання в трьох взаємозалежних вимірах.

**Вимір 1. Підходи.** Учні можуть оцінити себе (самооцінка) або можуть бути оцінені іншими (стороння оцінка).

**Вимір 2. Форми.** Оцінювання може мати три різні форми: оцінювання навчального процесу, оцінювання навчальних досягнень та перспектив. Кожна форма має свої переваги і недоліки.

**Вимір 3. Стандартизований підхід.** При оцінюванні вчитель може орієнтуватись на індивідуальні стандарти (учень), цільові стандарти (мета навчання) або на соціальні стандарти (позиція учня в класі). Такий підхід, що базується на стандартах, впливає на майбутнє навчання учня.

### ***Підходи***

Внутрішнє й зовнішнє оцінювання дає можливість людині отримати реальну картину рівня власних знань та робити подальші кроки в саморозвиткові.

*Самооцінка* – вагомий інструмент підтримки самостійності учнів та їх незалежності від впливу вчителів. Учні, які можуть реально оцінити себе, отримують чітку картину власних досягнень і менше почувають себе невпевненими.

Самооцінка набагато легше вводиться в навчальний процес, якщо у школяра немає іншого досвіду оцінювання, якщо він не випробував впливи зовнішніх оцінок, тобто відразу став навчатись у режимі активного навчання. Він включається у процедуру самооцінювання охоче, отримує при цьому почуття задоволення від результату будь-якого рівня, відкрито говорить про свої прорахунки, оперативно знаходить шляхи їх усунення.

### **Передумови для розвитку успішного самооцінювання:**

- розробка вчителем для кожного конкретного випадку чітких критеріїв оцінювання;
- створення необхідного психологічного налаштування учнів щодо аналізу власних результатів;
- забезпечення ситуації, за якої критерії оцінювання учням відомі: вони самостійно співставляють їх із власними результатами, роблячи при цьому відповідні висновки про ефективність своєї роботи;
- складання учнями власної програми діяльності на наступний етап навчання з урахуванням отриманих результатів.

Коли дітям надається можливість обміркувати те, що вони вивчили, учні розуміють, що вони вже чогось досягли або знають щось, чого раніше не

знали. Дитина переглядає свої роботи і бачить певний поступ, отримує конкретне свідчення свого знання.

Самооцінка й оцінка інших не обов'язково мають збігатися, але обов'язково оголошуватися на спільних зустрічах, аналізуватись та обговорюватись. Учень не може бачити себе очима вчителя. тому різні точки зору повинні бути викладені та обговорені. Таким чином можна усунути непорозуміння та труднощі в оцінюванні. Крок за кроком учні мають учитися оцінювати свою власну компетентність, реагувати у відповідь, сприймати оцінку інших та обговорювати її. Завдяки такому покроковому підходу до формування самооцінки учні відповідним чином сприймають оцінку інших.

### **Форми**

#### *Оцінювання процесу навчання (формувальне)*

Такий підхід служить для контролю, перевірки та покращення процесу навчання учнів або діяльності як учителя, так і учня щодо досягнення мети.

Формувальне оцінювання передбачає відстеження особистісного розвитку учнів та хід набуття ними навчального досвіду і компетентностей.

Формувальне оцінювання є інтерактивним оцінюванням прогресу учнів, що дає змогу вчителю відповідним чином адаптувати освітній процес.

Головна мета формувального оцінювання – підтримати кожного учня. Таке оцінювання дозволяє відстежувати особистісний поступ дитини, хід опановування нею навчального матеріалу та вибудовувати індивідуальну освітню траєкторію особистості.

Разом з тим таке оцінювання передбачає діагностику прогалин чи недосягнутих результатів, але в звіті чи листі, в спілкуванні з дитиною перших класів чи її батьками це має відображатися винятково позитивними характеристиками: замість “не знає” чи “не вміє” потрібно писати “потребує додаткової роботи”, “варто приділити увагу”, “потенціал для зростання полягає в...” тощо.

Відповідно: ефективність викладання має постійно зростати. Замість виснажливої боротьби з труднощами, необхідно аналізувати причини, що лежать в їх основі, та намагатися їм запобігати, варто обговорювати разом із учнями труднощі та можливі шляхи їх подолання за допомогою заходів підтримки або створення спеціальних завдань. Аналізуючи причину помилок, учні не відчують себе в їхньому полоні. Натомість вони вчаться розвивати індивідуальні стратегії для їх подолання.

Успіх навчання залежить від постійного процесу регулювання самого навчального процесу, аналізу помилок, у якому спільно беруть участь учитель і учні, що призводить до знаходження нових ефективних методів.

Оцінювання навчального процесу включає:

- ✓ спостереження;
- ✓ коротке щоденне тестування;
- ✓ підсумковий тест після вивчення теми.

Тести, що оцінюють процес навчання, діють як індикатори. Вони надають можливість учням і вчителям перевірити рівень своїх досягнень.

У результаті спостереження, аналізу способів роботи над завданнями та джерелами помилок формуються цілі, які учні визначають самостійно, чи разом із вчителем, або вчитель сам ставить їх перед учнями.

Наслідком застосування такого підходу є зрушення у напрямі до:

- виключно цільового навчання в протиположному до орієнтованого лише на зміст;

індивідуального навчання, замість навчання, при якому кожен працює над одним і тим же завданням